WWF
Lintulahdenkatu 10
00500 HELSINKI

Puh: (09) 7740 100
info@wwf.fi
wwf.fi • panda.org

Vastaanottaja: Eduskunnan ympäristövaliokunta, YmV@eduskunta.fi

ASIA: WWF Suomen kirjallinen asiantuntijalausunto

Viite: O 29/2025 vp Luonnonlaidunten hoidon haasteet ja luonnon monimuotoisuus, Ympäristövaliokunta torstai 15.05.2025 klo 10.00

WWF Suomi kiittää mahdollisuudesta tulla ympäristövaliokunnan kuultavaksi ja esittää kirjallisina huomioinaan seuraavaa:

- Perinnebiotoopit eli erilaiset kedot, niityt, hakamaat, metsälaitumet ja nummet ovat uhanalaisinta luontoamme ja vaarassa hävitä maastamme ilman pikaisia ja jatkuvia toimia. **Kaikki perinnebiotooppien luontotyypit ovat uhanalaisia, valtaosa äärimmäisen uhanalaisia.** Nämä perinteisen karjatalouden niitto- ja laidunnuskäytäntöjen luomat ja muovaamat lajirikkaat elinympäristöt on luokiteltu 12 päätyyppiin ja yhteensä 40 eri alatyyppiin. Esimerkiksi metsälaitumet ovat, nimensä mukaisesti, leimallisesti nimenomaan laidunnuksen ylläpitämiä.

- **Noin neljäsosa Suomen uhanalaisista lajeista (24,4 %) elää perinneympäristöissä ja muissa ihmisen muuttamissa ympäristöissä.** Uhanalaisia lajeja on runsaasti etenkin kasveissa ja hyönteisissä. Tämän lisäksi runsas joukko muitakin lajeja on taantunut perinneympäristöjen vähentymisen ja umpeenkasvun myötä, vaikka niitä ei uhanalaisiksi (vielä) luokitellakaan. Näihin lajeihin lukeutuu esimerkiksi monelle tuttu ahomansikka. Silmälläpidettäviä eli lähes uhanalaisia lajeja ovat esimerkiksi ketoneilikka ja ketokultasiipi. Pölyttäjähyönteisten, kuten mesipistiäisten ja perhosten, lajistollinen rikkaus on suurimmillaan perinneympäristöissä.

- On myös muistettava, että laiduneläimet paitsi pitävät ympäristön avoimena, tuottavat lantaa, joka on monille hyönteisille, kuten lantakuoriaisille tärkeä, ravinnonlähde. Hyönteisten perässä tulevat linnut, kuten haara- ja räystäspääsky, jotka ovat nekin uhanalaistuneet. Lisäksi eläinten sorkat ja kaviot rikkovat paikoin maaperää, mikä sekin luo perinnebiotooppilajistolle sopivia elinoloja. **Esimerkiksi niittohoito ei siis voi korvata laidunnusta ekologisessa mielessä, eikä myöskään ole kustannustehokas vaihtoehto laajassa mittakaavassa. Sen sijaan raivaus on tärkeää ja umpeenkasvaneita kohteita – etenkin puustoisia perinnebiotooppeja ja luonnonlaitumia – tulee saada lisää alkuraivausten ja sen jälkeen jatkuvan hoidon piiriin.**

- Luonnonlaitumet ovat alueita, jotka eivät nykytilassaan täytä perinnebiotoopin kriteereitä, mutta voivat hoidon myötä kehittyä sellaisiksi. Ne auttavat omalta tärkeältä osaltaan kulttuurisidonnaisen lajiston säilyttämisessä ja ovat osa laiduntamalla ja/tai niittämällä hoidettavaa elinympäristöverkostoa, jota tulee nykytilanteesta laajentaa huomattavasti. **Vuodesta toiseen jatkuva ja laadukas hoito on ainoa tapa säilyttää perinnebiotoopit ja luonnonlaitumet. Laidunnuksen laadulla viittaamme tässä esimerkiksi riittävään laidunpaineeseen, kullekin kohteelle sopivan eläinlajiin valintaan sekä laidunnusta täydentävään hoitoon tarvittaessa.**

Perinneympäristöjen ja luonnonlaidunten laidunnushoidon tilanne on akuutti ja vaatii pikaisia ratkaisuja sekä rahoitusta. Näiden luonnoltaan arvokkaiden alueiden umpeenkasvu ja lajiston taantuminen etenee jatkuvasti. **Hoidetun pinta-alan tulee kasvaa nykyisestä eikä kääntyä laskuun, kuten nyt on valitettavasti tapahtunut.** Käsityksemme mukaan tilanne on vaikein saariston laidunmailla, jossa eläinten kuljetuksesta ja valvonnasta tulee suuret kustannukset, ja toisaalta puustoisilla perinnebiotoopeilla ja luonnonlaitumilla. Näihin myös tulkinnat tukikelpoisista aloista CAP-rahoituksessa ovat osuneet kaikkein kipeimmin. **Tärkeänä ohjenuorana on pitää kirkkaana mielessä YM:n ja MMM:n yhdessä sopima Helmi-ohjelman tavoite, 52 000 hoidettua hehtaaria vuoteen 2030 mennessä.**

On kuitenkin erittäin tärkeää turvata laiduntamisen edellytykset vieläkin pikaisemmin nyt, kun se on vielä mahdollista. Helmi-ohjelmassa on tehty hienoja panostuksia muun muassa laidunalueiden kunnostamisen suhteen ja näitä panoksia ei tule heittää hukkaan. WWF Suomi on seurannut huolestuneena etenkin lammastalouden tilannetta sekä tilojen eläinmäärien karsimista ja jopa alasajoa. **Mikäli arvokasta yhteisen luontomme eteen luonnon- ja maisemanhoitotyötä tekevät karjatilamme lopettavat toimintansa, on tästä tilanteesta hyvin vaikeaa peruttaa enää takaisin. Asian ratkaisu ei voi odottaa esimerkiksi seuraavalle CAP-kaudelle. WWF Suomi haluaa myös huomauttaa, että asia tulee jo melko nopeasti vastaan myös muun muassa kansallisen ennallistamissuunnitelman valmistelussa perinnebiotooppien osalta.**

Perinnebiotoopit ja luonnonlaitumet ovat luontotyyppeinä kokonaisuuksia ja WWF katsoo, että niihin ei tulisi soveltaa esimerkiksi rehuntuotannollisia perusteita rahoituksesta päätettäessä. Ne ovat elinympäristöinä luonteeltaan mosaiikkimaisia ja sisältävät ominaispiirteinään muun muassa kallioisia ja varvikkoisia kohtia. Laidunyrittäjät tekevät näissä kokonaisuuksissa arvokasta työtään ja kokonaisuuksien tulee olla heille taloudellisesti järkeviä, hoidon tavoitteet edellä.

Laidunnusta tulee voida joustavasti valmistella ja täydentää muilla hoitomuodoilla. **Lisäksi luonnonlaidunlihan sertifioinnin laajentuminen ja mahdollinen tulo ruokakauppojen hyllyille voi tulevina vuosina tarjota markkinalähtöisen mekanismin perinnebiotooppien hoitoon tuotteista saatavan lisähinnan kautta, mikäli laidunnuksen edellytykset pystytään nyt turvaamaan.** Tuotantonsa sertifioineita tiloja on toistaiseksi yksi, ja muutamalla tilalla harkitaan parhaillaan asiaa. Tuottajat tarvitsevat nyt kaiken mahdollisen tuen asian edistämiseksi.

Luontokadon pysäyttäminen ja tilanteen kääntäminen parempaa kohti ei onnistu Suomessa ilman pikaista huomiota perinnebiotooppeihin ja luonnonlaitumiin. WWF Suomi vetoaa eduskuntaan ja hallintoon ratkaisun löytämiseksi, jotta nämä monin tavoin – sekä luonnoltaan että kulttuurihistoriallisesti ajatellen – arvokkaat alueet säilyvät myös tuleville sukupolville.

Ystävällisin terveisin,

Jari Luukkonen
Pääsihteeri
WWF Suomi

Lisätietoja:

Eeva-Liisa Korpela
Suojeluasiantuntija
WWF Suomi
Puhelin: 044 5655 165
Sähköposti: eeva-liisa.korpela@wwf.fi